

Рецензія
на дисертаційну роботу Ряховської Тетяни Леонідівни
«Вплив когнітивно-поведінкової терапії на тривожні
стани у хворих на шизофренію», подану на здобуття ступеня доктора
філософії у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» зі
спеціальності 053 «Психологія»

Дисертаційна робота присвячена комплексному теоретико-емпіричному вивченню впливу когнітивно-поведінкової терапії на тривожні стани у хворих на шизофренію. Накопичений у межах сучасної психологічної науки арсенал психотерапевтичних підходів та методів, не дивлячись на своє різноманіття та потужний евристичний потенціал, поки що має досить обмежені можливості при клінічній роботі з тими психічними захворюваннями, які обтяжені різноманітними функціональними психологічними порушеннями. У цьому ракурсі особливої уваги потребують хворі на шизофренію, клінічна картина хвороби яких часто містить супутні емоціогенні дисфункції, зокрема, тривожні розлади.

Актуальність дисертаційного дослідження визначається необхідністю вивчення психотерапевтичного потенціалу когнітивно-поведінкового підходу у клінічній роботі з хворими на шизофренію, що мають ознаки супутніх тривожних станів, з метою вдосконалення системи профілактичної, діагностичної та психотерапевтичної роботи у клініці ендогенних психічних захворювань.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації, увага зосереджується на апробації та визначені ступеню ефективності застосування методів когнітивно-поведінкової терапії для подолання тривожних станів у пацієнтів з шизофренією. Дисертанткою висвітлено ступінь наукової розробленості досліджуваної проблеми, визначено об'єкт і предмет дослідження, мету та завдання, методологічну й емпіричну бази; наголошено на науковій новизні, вказано на практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі наведений аналіз теоретичних підходів засад вивчення впливу когнітивно-поведінкової терапії на тривожні стани у хворих

на шизофренію. На основі теоретичного аналізу конкретизовано поняття шизофренії та тривоги, визначено їх феноменологічні характеристики та прояви. Визначено рівні прояву симптомів тривоги у пацієнтів з шизофренією, що враховувались при формулюванні гіпотези експериментального дослідження. Разом з цим розглянуто проблему сполучення шизофренічної та тривожної симптоматики з загальнопсихологічних позицій, зокрема, психологічних механізмів та чинників їх тісного зв'язку, що дозволило збагатити уявлення про етіологію та патогенез шизофренії та орієнтовні напрями досягнення її ремісії. Детально проілюстровано складність феноменологічної картини окремих типів тривоги у пацієнтів з шизофренією. Було детально проаналізовано здобутки та тенденції розвитку когнітивно-поведінкової терапії, як одного з основних підходів, що використовується у практиці надання психологічних послуг у клініці ендогенних психічних захворювань, а також можливості її використання у роботі з хворими на шизофренію, що мають супутню тривожну симптоматику. Теоретична частина дисертаційної роботи містить деталізований аналіз шляхів діагностики та методів оцінки тривожних станів у клініці ендогенних психічних захворювань.

У другому розділі описується методика організації емпіричного дослідження. Розроблено підхід, основними сутнісними ознаками якого виступає оцінка кожної окремої функціональної компоненти експериментального дослідження в контексті вивчення тривожних станів у хворих на шизофренію. Емпірично виокремлено найбільш ефективні психодіагностичні засоби виявлення рівня тривоги у хворих на шизофренію, що можуть використовуватись на діагностичному етапі роботи з такими пацієнтами. В процесі побудови дизайну дослідження сформовано експериментальні гіпотези дослідження.

Третій розділ містить у собі виклад результатів емпіричного дослідження. Після усіх передбачених експериментальним планом варіантів перевірок наявності статистично достовірних відмінностей, надане

переконливе підтвердження експериментальних гіпотез про те, що здійснення психотерапевтичної інтервенції засобами когнітивно-поведінкового підходу значно знижує інтенсивність суб'єктивного переживання тривоги у досліджуваних хворих на шизофренію, а також призводить до відносної стабілізації функціонального стану пацієнтів, що виражається у редукуванні проявів соматичного дискомфорту, пов'язаного з переживанням тривоги, а також зниженні інтенсивності проявів вегетативних, респіраторних та серцево-судинних симптомів тривоги.

У четвертому розділі було запропоновано модель психотерапевтичних інтервенцій методом КПТ для управління тривожними станами у хворих на шизофренію, яка ефективно доповнює психофармакотерапію основного захворювання та сфокусована на тривозі, пов'язаній із власними психічними переживаннями пацієнтів. Запропонована концептуальна модель управління тривожними станами у хворих на шизофренію характеризується ясною і наочною структурою поділеною на етапи, кожен з яких логічно доповнює один одного від початку терапії до її завершення. У цьому розділі представлені можливі варіанти проблем, які можуть виникнути під час роботи з пацієнтами з діагнозом шизофренія та пропозиції їх можливих рішень.

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що сильними сторонами дисертації є актуальність та своєчасність теми на межі психології та медицини. Представлена робота виконана на достатньому теоретичному та методичному рівні, відповідає вимогам, які висуваються до написання та оформлення дисертаційних робіт, має перспективи подальших досліджень.

Основні результати наукових здобутків автора дисертації із достатньою повнотою висвітлено у фахових виданнях України та міжнародних виданнях, апробовано на науково-практичних конференціях.

Дослідження виконано у відповідності до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри клінічної психології та в межах науково-дослідницької теми «Психодіагностика якості життя в сучасному українському суспільстві (НДР 0121U110751). Тему дисертаційного

дослідження затверджено на засіданні Вченої ради КІСПП (протокол № 3 від 25.02.2019 року).

Отриманий результат при перевірці на унікальність тексту (6,94% схожості), підкреслює оригінальність та унікальність дослідження.

Таким чином, подану на розгляд дисертаційну роботу, з урахуванням раніше висловлених побажань та зауважень та після загального редагування тексту, можна рекомендувати до захисту.

Дисертаційна робота Ряховської Т.Л. на тему «Вплив когнітивно-поведінкової терапії на тривожні стани у хворих на шизофренію» є завершеною, логічно побудованою, самостійною науковою працею, виконана відповідно до встановлених вимог, на належному рівні, відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня докторів філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року №261 (зі змінами); Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2017 року №40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31 травня 2019 року) і може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді у галузі знань 05 – соціальні та поведінкові науки, спеціальність 053 – Психологія.

Рецензент:

кандидат психологічних наук
доцент кафедри клінічної психології
Київського інституту сучасної психології
та психотерапії

Максимчук М.О.

Підпис засвідчує.
Метод з кадровою родити
Машин
О.Е. Шахматова